

Jak se proměnila obec Mariánská?

Vzdělávací cíl: Žáci se skrze srovnání různých druhů pramenů seznamují s proměnami obce Mariánská a s historickými okolnostmi těchto změn. Své poznatky o proměnách obce se snaží formulovat vlastními slovy v podobě příběhu obce.

Klíčová slova: totalitní režimy, důsledky studené války, trvání a změna, porovnáváme prameny

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIÍ (2 min.)

Prohlížení fotografií s pomocí lupy a četba popisky.

Fotografie zachycují obec Mariánská (něm. Mariasorg) v Krušných horách na Jáchymovsku v letech 1938, 1956 a 2021. Osada je na tomto místě doložena již ve středověku. V 17. století zde byla postavena kaple se soškou panny Marie, která dala obci jméno. V roce 1760 byl na stejném místě založen klášter kapucínů. Ten byl zrušen v roce 1948 a budova poté sloužila jako kasárna SNB a k vyšetřování ji využívala také Státní bezpečnost. Kvůli špatnému stavu byl klášter v roce 1965 stržen.

Do podoby místa se významně zapsala těžba uranu. V obci vznikl v roce 1947 vězeňský tábor pro zajaté vojáky wehrmachtu. Ten byl v roce 1949 předán Ministerstvu spravedlnosti a byl určen pro vězně pracující v nedalekých dolech Adam, Eva a Eduard. Tábor byl v roce 1953 přesunut pravděpodobně kvůli nevyhovujícím podmínkám o několik desítek metrů dále, kde fungoval až do svého zrušení v dubnu 1960.

Po ukončení těžby byl v roce 1962 v objektech ubikací SNB zřízen Domov pro osoby se zdravotním postižením. Kvůli špatnému stavu budov proběhla mezi lety 1982 a 1993 výstavba nových pavilonů, ve kterých Domov sídlí dodnes. Od roku 1992 zde sídlí škola pro zdravotně postižené. Z dalších objektů kasáren SNB se staly rekreační objekty. První zimní sezóna rekreace proběhla v Mariánské v roce 1963.

2-4 PŘÍRAZOVÁNÍ ŠTÍTKŮ (5 min.)

Přířazování pojmů z nabídky k místům na snímcích pomocí přetahování.

Žáci přiřazují k leteckým snímkům štítky, které označují jednotlivé prvky na fotografiích. Do fotografií lze vždy přetáhnout všechny štítky.

5 SHRUTÍ ANALÝZY (3 min.)

Odpovídání na otázky do textových polí: ? Co se změnilo? ? Co zůstalo stejné?

Žáci by měli zaznamenat osudy hlavních objektů jako je klášter, tábor a ústav pro osoby se zdravotním postižením. Neměnný orientační bod tvoří tvar zatáčky silnice v dolní části snímků.

6 KONTEXTUALIZACE FOTOGRAFIÍ (5 min.)

Poslech vzpomínky pamětníka a prohlížení pramenů v doplňkové galerii s pomocí lupy.

Žáci se mohou seznámit s vybranými prameny k historii místa a poznamenat si nové informace. Ty by měly doplňovat poznatky získané z leteckých snímků. Text historika sumarizuje proměny Mariánské po ukončení těžby, vzpomínka pamětníka Aloise Peyra zprostředkovává zkušenost života v táboře a práci v uranovém dole Eva. Sada fotografií zobrazuje místo v době jeho rekreačního využití a také v jeho původní podobě pouze s klášteřem. Nápis „Maria Sorg im Erzgebirge“ upomíná na původní většinu německého obyvatelstva v regionu.

Poznámky:

7 ZAPISOVÁNÍ NOVÝCH INFORMACÍ (5 min.)

Zapísování nových informací k jednotlivým leteckým snímkům.

Žáci k jednotlivým snímkům zapisují informace získané v pramenech v předchozím kroku. Vyučující může podpořit žáky v tom, aby se vraceli k předchozímu kroku a aby věnovali pozornost tomu, jak šly události za sebou a jak se promítají do leteckých snímků.

8 VYPRÁVĚNÍ PŘÍBĚHU (5 min.)

Žáci na základě identifikovaných míst na fotografiích a dalších pramenů sestavují do textového pole příběh obce Mariánská.

Žáci píšou text pro návštěvníka Mariánské, tuto perspektivu je důležité žákům zdůraznit. Žáci se mohou zaměřit jak na proměny prostoru Mariánské, tak na různé skupiny lidí, které na místo přicházely (ať již dobrovolně nebo nuceně), nebo na aktivity, které zde byly vykonávány (práce, vyšetřování, modlitba, odpočinek a sport, péče apod.). Důležitým kritériem zpětné vazby k příběhům, které žáci vytvoří, je míra, do jaké čerpají z pramenů, se kterými se setkali ve cvičení.

Další možnosti zapojení do výuky:

- Cvičení umožňuje otevřít téma těžby uranové rudy na Jáchymovsku po druhé světové válce. Lze jej využít také jako přípravu před exkurzí do Mariánské, či na jiné místo spojené se systémem vězeňských táborů a dolů na Jáchymovsku (např. Rudá věž smrti ve Vykmánově).
- Tématu těžby uranu na Jáchymovsku se věnuje také cvičení K čemu se zavázalo Československo, ve kterém žáci analyzují smlouvu mezi Československem a Sovětským svazem o těžbě uranových rud.